NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1679 MỖI SỐ 0$02 NGÀY THỨ SÁU 20 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BÁO GIÁ

	Pour l'Indochine, la Chine, le Japon et les Philippines	Pour la France et les autres pays	Pour l'Amérique, l'Espagne et le Portugal	Pour l'Italie, la Belgique et la Grèce	Pour l'Allemagne, l'Autriche et la Hongrie	Pour la Russie, la Pologne et les Balkans	Pour le reste du monde
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00	
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50	
Ba tháng .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25	
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 ~ 065 de large.

4e Page
- *Une seule insertion* . . . 0$20 le c/m
- *Par contrat annuel* — Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
- *Réclame dans la 1re page.* . . : 2$ la ligne
- *Annonces judiciaires et légales.* 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Làm việc gì cũng phải kiên-nhẫn mới nên

Phàm công việc ở đời, bất kỳ việc gì, không luận lúc nào, nhân lực với vận mệnh vẫn thường xung-đột nhau luôn mà cạnh-tranh không bao giờ ngớt. Cái giống vận-mệnh thường hay trái với cái ý kỷ-vọng của người ta; cái sức nó phần kháng với nhân-lực cũng rất lớn mà rất kịch. Bởi thế, trong một đời người ta như đi con thuyền trên dòng nước ngược, không một lúc nào có thể rẽ tay chèo được. Một người như thế, lớn dần một dân-tộc cũng thế, lại lớn cho đến toàn thể-giới cũng thế, đều phải theo một con đường trái nước ngược gió ấy mà lần lần mãi-miết cho đến kỳ cùng. Kỳ vọng càng xa, chí nguyện càng lớn thì gặp phải cái cảnh-ngộ phật-nghịch lại càng nhiều. Cũng như chiếc thuyền đi trong lạch thì sóng gió còn vừa, ra đến ngoài sông thì sóng gió càng dữ, ra đến ngoài bể thì sóng gió lại còn dữ hơn nữa; cái trình độ gian-nan cứ đi theo với cái cảnh-giới của mình kinh-lịch mà không sao tránh khỏi; ấy là cái sự thế tất-nhiên. Song, việc gì cũng vậy, mười phần đến sáu, bảy phần nghịch-cảnh mà cũng được ba, bốn phần thuận cảnh; cảnh nghịch với cảnh thuận lại thường cứ theo đuổi đi với nhau luôn. Việc nhỏ có trở lực nhỏ, việc to có trở-lực to, mà cái trở-lực ấy không phải một vài lần đã hết ngay được. Những người chí mạnh bạc nhược, gặp một lần tỏa chiết thì đã thấy hồi tâm tăng chí rồi, không thì gặp đến hai, ba lần tỏa chiết cũng phải thoái-chuyển, cùng nữa thì gặp đến bốn, năm lần tỏa chiết cũng phải đến thoái chuyển; việc càng lớn thì gặp tỏa-chiết lại càng nhiều, không thoái-chuyển lại càng khó; phi người đại kiên-nhẫn còn mong gì được quán thủy quán chung. Nên thật có chí kiên nhẫn ra, gặp tỏa chiết mà không thoái-chuyển, thì sau cái cảnh tiêu nghịch tất có cái cảnh tiểu thuận, sau cái cảnh đại nghịch lại tất có cái cảnh đại thuận; thớ cong rễ quánh đã phá xong rồi là sắp đến cái lộc dao đi ngọt-xớt; kẻ bàng quan chỉ biết hâm-tiện cái lù; người ta thành công cho là vận đỏ hỏi may mà oán thân mình thất bại về nỗi thời đen vận kiển; thù bất-tri người ta với mình có khác gì nhau, cái may, cái kiển, cái đỏ, cái đen cũng như nhau cả, chỉ có cái kiên-nhẫn hơn mình, lợi dụng được cái đỏ, cái may mà chính phục được cái đen, cái kiển đó mà thôi.

Ông Napoléon có nói: Nhà binh thắng bại chỉ ở mấy tiếng đồng-hồ lỗi hậu mà thôi, là nói thành công không phải là khó. Cổ-ngữ lại có câu: Đi con đường một trăm dặm đến chín chục dặm mới kể được có nửa đường, là nói thành công không phải là dễ. Dễ hay là khó là tại người làm việc có kiên-nhẫn cùng không kiên-nhẫn vậy.

Từ xưa đến nay, khắp các nước phương Đông phương Tây, biết bao nhiêu những bậc anh-hùng hào-kiệt, chí-sĩ danh-nhân, làm nên công nghiệp lớn lao, có ích cho đời, có lợi cho nước, ai mà không bởi cái chí kiên-nhẫn mà nên? Ông Christophe Colomb là người phát-hiện ra được thế-giới mới, bằng dấu dụ-huyết với các nhà hào quí, các nhà hào quí cười, trần-thiệt với chính-phủ Bồ-đào-nha, chính phủ Bồ-đào-nha bảo bác, đến lúc xin nữ-hoàng Tây ban-nha được chiếc tàu đi vượt bể, hơn sáu mươi ngày không thấy tăm tích đất, những người cùng đi thất vọng muốn về, theo mà ngăn cản hết sức, đến nỗi sinh lòng mưu hại; nếu ông ấy mà không kiên-nhẫn thì cũng là người thất bại rồi. Ông Palissy là nhà mỹ-thuật trứ danh ở nước Pháp, tức đồ sứ của nước nhà thô-lậu, quyết chí cải-lương, đắp lò đề thí-nghiệm trong mấy năm, gia-tư khánh-kiệt, đến lần thí-nghiệm cuối cùng, xây lấy, nận đồ lấy, vạo men lấy, thức suốt bảy ngày đêm canh lửa mà công vẫn chưa thành, lại hòa chất men mới mà thí-nghiệm nữa. Sắp thành công thì củi hết, đốn nỗi đem cả bàn ghế cho chí giường tủ ấm, vừa mười tám năm ở trong cái sinh nhai chí cùng cực khổ để theo một cái nghề cho đến được thành công; nếu ông ấy mà không kiên-nhẫn, trước vì phá hết của mà ngã lòng, sau vì một bết sức mà ngã lòng, sau nữa vì thiêu chút củi mà lại chịu bỏ dở dang, có một lần nào không kiên nhẫn thì cũng là người thất bại rồi.

Ấy kiên-nhẫn là cái gốc thành công như thế; mà làm việc không kiên nhẫn lại chính là một cái khuyết-điểm phổ-thông của người mình; không bỏ được cái khuyết điểm ấy thì còn mong làm việc gì cho nên mà trong nước có cơ hưng-vượng được.

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 19 Octobre 1922

Việc Đông-âu

Chánh-phủ Đại-pháp không phản-đối việc nước Anh bàn nên đặt một cuộc hội-nghị các nhà giám-định trước khi đặt cuộc hội-nghị giảng-hòa về việc Đông-âu, nhưng Đại-pháp muốn đặt cuộc hội-nghị ấy ở Paris

Tại hội Văn-học

Trong khi tòn Trị-sự của hội Văn-học (Société des gens de lettres) M. Le Goff.e là hội-trưởng có thuật lại việc ông đi phải bộ ở Argentine, và ở Uruguay với Mgr. Baudrillart. Theo như lời ông bàn, tòa Trị-sự tuyển cử những nhà văn học Hoa-kỳ có tiếng sau đây lên danh-dự hội-viên: Mgr. Francesehi, M. Léopold Lagons, bác-sĩ Rijus, M. Grosvesa, và M. Zorilla San Martin.

Việc nước Áo

Nhiều viên đại-biểu trong hội-đồng tài-chánh của hội Vạn quốc đề tới Vienne để cùng với chánh-phủ nước Áo soạn một cái chương-trình theo như lời của hội Vạn-quốc mới quyết định. Trong các ông đại-biểu ấy có M Avenol là đại-biểu Đại-pháp

Quan Toàn quyền Long lại Đại-pháp

Chiều hôm nay, hội-đồng tài-chánh đã nghe lời quan Toàn-quyền Maurice Long trần thuyết về trái khoản Đông-pháp và cái tình thế thuộc-địa.

Việc nước Thổ-nhĩ kỳ

Một phái-bộ người Ấn-độ về đạo Hồi-hồi sẽ đến Angora để tặng Mustapha Kemal một thanh bảo-kiếm, và tặng chánh-phủ hai cái phi-cơ.

Việc nước Hy-lạp

Hội-đồng Cách mệnh nước Hy-lạp có tuyên cáo với quốc-dân về cái độc tính và cái mưu-đồ in trong cái chánh-sách của chánh phủ Cách-mệnh. Chánh-sách ấy không có thiên về đảng nào, chỉ cốt bảo-thủ cuộc hòa-bình cho đến cuộc bầu cử nay mai mà thôi. Chánh-phủ ngày nay lại gia công kết chặt cái mối thân-ái của nước Hy-lạp đối với Đồng-minh liệt-quốc.

Việc các nước về phía bể Baltique

Các quan ngoại-vụ bộ thượng-thư nước Esthonie, Finlande, Lettonie, và Pologne nội-ngày ngày 11 Octobre ở Reval đã họp ý nhau về các vấn-đề chánh-trị ngoại-vụ. Các quan định đặt một hội-đồng kinh-tế ở Helsingfors.

Ký hội-đồng sau các quan sẽ hội-nghị ở Riga.

Việc nước Hoa kỳ

Năm dịp việc chánh-phủ mới-kỳ cử nhà bác-sĩ Darent đề dự hội-đồng của hội Vạn-quốc coi về việc trừ bệnh dịch *charbon*, thì chánh-phủ Hoa-kỳ có nói rằng chánh phủ ấy ưng thuận cử đại-biểu đến dự các hội đồng xét những việc có quan-hệ đến nước Hoa-kỳ.

Khinh-khí cầu G D nổ ở San-Antonio (Texas). Trong hai mươi người, có bảy người bị thương và bốn người bị hại

Thị giá quốc-trái: 3 °/. 58 85. — 4 °/. 1918, 62,80. — 5 °/. 1915 1916. 76, 85. — 5 °/. 1920 87 85. — 6 °/. 1920 90, 80.

Đề của cho con thế nào khỏi hại?

Hai kỳ trước ta đã nói đến cái hại đề của cho con. Đại ý nói những người đề của con ở ta, phần nhiều không biết cái hại của đồng tiền, chỉ biết đồng tiền làm cho con nên giỏi nên hay, có danh có giá, không phải vì ông Thần-chung bức bách đến nỗi phải đầu tắt mặt tối, cắt cổ chắt lưng nên, mà không ngờ đến nỗi cần làm hại người, vì của mà tàng thân hại đức, không lo xa tất có nạn gần, vì thế mà gây ra những tệ thiên-hiên, không nhớ rằng đồng để huy-hoắc hoang-toàng, cũng vì chỉ theo cái mục đích đồng tiền mà thành ra đe-tiện. Ôi cái thế-lực một thứ làm cho nhiều người sùng-bái, nhiều người nhật-vật nhục nhằn, sống làm cho chết, yên làm cho nguy, cầm lòng người bắt sao được vậy. Một thứ có năng-lực như vậy có phải là một thứ không nguy hiểm đâu? Nên người ta bỏ ngoài cái đồng tiền ra không còn nước đâu mà tự-lập, không lấy gì mà kiến trúc, thì cái tư-cách chẳng khác gì cái đèn kéo quân! Lúc lửa cháy thì người chạy ngựa lồng đến khi đã trắng đầu khan thì không còn có gì là chạy sinh hoạt; chẳng đáng ngay lắm ạo? Trước thì ấy tiền mà bỏ buộc trí-thức, dài dột thói hư, sau vì tiền hư lắm, trí thức không bằng người mà của đến hết, của đã hết thì trong mình tê-dại, không còn chút năng-lực đề làm một người tự-lập với đời. Than ôi! đồng tiền là huyết-mạch con người, người phải nhờ đồng tiền làm huyết-mạch mà không biết bồi bổ, đến lúc trong mình không còn một giọt máu đỏ, phồng sống làm sao! Đề của như thế, thật chẳng khác gì đem đứa trẻ thơ đeo cho lắm ngọc nhiều vàng mà bỏ vào trong đám đông người hỗn tạp, phỏng còn mong gì nó giữ được yên ổn mà về. Vậy thì muốn đề của cho con, cần phải nghĩ trước nghĩ sau, liệu cái tư cách làm chủ-nhân-ông đồng tiền cho con mới được.

Trước hết phải nghĩ cho sự, thế bởi cái di-sản của mình muốn cho con đề, có phải là cái cho vô-tận hay không? dẫu cho là phải cho vô-tận nữa thì cần đời là cần chung, nào phải riêng của một người nào. Nếu chỉ biết dựa vào di-sản mà sống, thì rồi ngày một bao dần, hay nhờ khi họa bỗng bất-thường, làm thế nào cho khỏi những nỗi lưu-ly điên-bái. Vậy muốn đề của cho con được toàn vẹn, trước phải dạy sao cho con đã *ngấu lợ cần vông trong lòng đừng có kiến ngọc.*

Những điều trên đó, đến là những phần thiết-yếu để ngăn đón cái hại kim-tiền, những người có của đề cho con muốn thực-hành tất phải có quy tắc rõ ràng mới được. Những quy-tắc ấy hãy xin bàn rõ ở một vài kỳ sau.

Ôi! Trồng cái cây, tưới quá thì ủng gốc mà chết; yêu đứa con, chiều quá thì sinh ra hư. Vậy các người có chức trách trồng cây cây trồng lại cho nước cho nhà, chớ nghĩ e chăm trước ở đề là mục đích duy-nhất. Các người làm cha mẹ, phải nên cẩn-thận cho khỏi thường.

B. M.

Hội-đồng Tư-vấn Trung-kỳ

Hội-đồng Tư-vấn Trung-kỳ đã hội-nghị chiều ngày 16 Octobre 1922, hồi 3 giờ tại Đi-luân-đường, trên thiết rất long trọng, có quan Khâm-sứ Parquier đến chủ tọa và quan Đông-lý d'Elloy, quan Công-sứ Thừa-thiên Cotter, cụ Võ-hiển Tôn-thất-Hân, cụ Đông-các Nguyễn-hữu-Bài, cụ Học-bộ Tuvơng-thư Tuân-trọng-Huề, cụ Công-bộ Thượng-thư Hồ-đắc-Trung đến dự hội. Quan Khâm-sứ có đọc bài diễn-văn thường lệ khai hội như sau này:

Thưa các ngài,

Khi mở hội-đồng Tư-vấn thứ ba ở Trung-kỳ này, trước hết tôi xin cảm tạ các ngài đã được đông đảo mà đem cái ý-kiến công lời chỉ bảo hay mà giúp cho Bảo-hộ chính-phủ.

Hôm nay tôi không muốn làm một bài diễn-thuyết dài, sợ mất thì giờ quí báu của các ngài đề bàn tính cho có lịch và trần đáo những vụ sở hành gần tiện và mau mắn. Theo lời chánh-cần của quí Hội-nghị Hội-trưởng, tôi đem kê trình quyền dự-toán ngân-sách năm 1923 và các bản kê của các Nha-sở đã đệ-thủ tỉnh sông ra đã làm thành bấy lâu nay đem dịch ra chữ Quốc-ngữ đưa cho các ông. Hội-viên mỗi người một bản. Có theo đó thong dong xét nghĩ mà phải là vật đề kiếm, không phải ai ai cũng sẵn tiền, vậy cho nên những kẻ thèm mà không được, thấy kẻ có thường có lòng ghen-tức, cho nên kẻ nghèo đối với người giàu thường có cái mặc đen ngăn-trở, cái ác-cảm ấy không có trước-lạc vào đâu, thường có khi phát ra nhời nguyền-rủa. Ở đời lắm kẻ yên vẫn hơn nhiều người sợ, người có của kẻ nghèo vẫn phải sợ, song sợ trước mặt mà oán sau lưng, vậy ở phần người giàu phải giải thích sao cho khỏi cái ác-cảm ngấm ngầm ấy. Cái học thế nào ở người ta thật là quá lắm, chớ coi làm thường. Giải thích cái ác-cảm ấy thì phải thế nào, cốt nhất đừng có khoe kiếm nọc, nếu kiên ngọc với kẻ có sẵn ác cảm thì chẳng khác gì cho thêm lửa điện vào trong nước cường toan, cái ngọc hiếm trong khi bất ý, từ đó mà ra, mà có khi sinh ra sự thọn vào sau. Thế mà cái khoe hơm của những bọn non dạ nông lòng thường hay có. Vậy trước khi muốn đề của cho con, phải dạy sao cho con đã *ngấu lợ cần vông trong lòng đừng có kiến ngọc.*

Đã biết đường sinh lợi, con người ta sẵn tiền trong tay, thường hay dùng nhảm. Đồng tiền chẳng khác gì khẩu súng, khẩu súng giữ được mình, bảo được thân vẫn là lợi lắm, song muốn đề khẩu súng cho con, tất phải dạy cho con biết nạp đạn kẻo lật mày, thì mới mong được hưởng cái ích-lợi vậy mình, chớ nếu chỉ biết cho con giữ khẩu súng không, không biết cách nạp đạn vào nòng, thì có khi nó nổ ỷ nòng súng vào cổ mà bật mày đấy! vậy trước khi đề của cho con phải dạy cho con biết cách dùng của nó thế nào? chớ biết sinh lợi mà lại đem đi đóng cán, cũng là thường thấy ở những kẻ sẵn tiền, không nghĩ thế đã là đề

Sinh lợi dùng tiền, hai điều đó cố-nhiên là qui-tắc giữ của song lại cần phải sao cho chi của nó không đến nỗi quá ư vật chất, mình mưu-lợi, mình dùng của mà không đến nỗi có kẻ khóc thầm ngậm tối vì mình, nghĩa là cái gì mình cũng phải biết điều công-lý, dẫu hơi đồng nó tanh hôi nữa, song mình là kẻ dùng nó đồng đề làm lòa mắt cái nết *phải ở đời*, thế thì đồng tiền mới có giá-trị, mà mình mới không đến nỗi là tội nhân với đồng-bào. Chớ nhìng kẻ chỉ biết mưu lấy lợi mình, chỉ biết nhờ thế-lực đồng tiền, sáng phụng mọc-địch đồng tiền, đến nỗi phải bi-lụy tỷ-ổ, chỉ biết cái e danh-giá ở nơi có tiền mà không biết đến cái danh giá đối với cương-thường đạo-đức. Như thế thì dù có của cũng khó gì đáng quí, mà đã để giữ được mà ấn sao. Vậy trước khi đề của cho con, phải rèn cho con lấy *tư-cách giữ của cho chánh-đáng.*

Người ta nếu nhất-sinh chỉ ở trong vòng sung sướng, không biết cái khổ không là gì, mà rồi phó thác cho cơ đồng tiền thì đã rắn dạy đến đâu, cũng khó tông cho họ tin là có lúc nhục nhân khổ sở. Kia những kẻ xa-hoa, tiêu tiền như đất nói, thường chỉ vì cái tục tiếp nó chuyển đi mà không tự biết. Đề không tự biết là tự hết là an-phi thì mong gì biết tiết kiệm giữ gìn, cái đồi-phong nó đưa lưới người đời, không phải một sớm một bữa mà thế, nuôi rồi nuôi bao cũng thôi, trở phi tiếc trong tay không còn một chữ, thì đề để mà tự cầm được đâu. Ấy-ngữ có câu: «Ăn người mới thương đến chó» lời nói dẫu thô-bỉ, song có chân-lý ở trong, vậy trước khi đề của cho con mà muốn cho con biết tiếc tiền, thì phải cho con trải biết cần lao, đừng cho hưởng cái *khoái lạc đồng-tiền sớm.*

Đồng-tiền thì ai là chẳng thèm, ai là chẳng mong cái hào-quang ông thần-tiền nói rọi, song đồng tiền không chiếu theo cái trí luyện đạt của các ông và điều các ông kiếm thức *b* nơi dân tình thiết mỗ mà trở nghĩ.

Trong năm nay có một điều rất quan-trọng không có lẽ bỏ qua đi, ấy là việc Bắc Khải-Định Hoàng-đế ngự giá qua Tây. Kể trong lịch sử tự cổ chí kim, ấy là lần đầu hết vị Đế-vương Nam-Việt ly quốc mà thân hành qua Tương quốc đề tỏ bày cái lòng kính tế của dân Nam-Việt và đưa Hoàng-tử là Bửu Đông-cung Hoàng-thái-tử sang kỳ thác cho nhà nước Bảo-hộ giáo-dục

Theo cái kiến thức thâm-đạt của Bửu Cao-Hoàng ngày trước, Hoàng-đế muốn làm cho tỏ nghĩa cái sự giao hữu của Nam-Việt với Đại-Pháp càng ngày thêm bền chặt. Theo gương bậc-tiền-hiền Tiên-Thánh mà tỏ bày ra cho thần-hạ biết sự thao đường lâu-bộ cũng không chi trái phạm với cựu điển nước mà về cái việc tương lai của nước Nam cũng không có điều chi đối phán với tiền đế.

Sự tin khích thành thực ngoài tiếp ngài ở bên Tương-quốc đó là chứng cái việc nước ta đang tôi luyện quốc cái phán của người nước Nam dự tuy vào trong cuộc chiến-tranh và lòng yên mến bền vững liên kết lại nước với nhau.

Thời thịnh vượng cho nhà nước Bảo-hộ đã tượng bảo và chắm điểm cho động cái ý tư-tưởng c a Annam nhờ theo ý tứ tư-tưởng huynh đệ của Pháp.

Bay tôi mở nội thường lệ.

Đoạn rồi quan Khâm-sứ có giao cho Hội đồng ban thảo sẵn ngân sách Trung-kỳ năm 1923 và có nói vắn-tắt cái yếu nhỏ ý kiến Hội-đồng giải quyết ta vấn-đề tăng thuế-thuế và vấn-đề chính đốn lại dân thuế bộ.

Bàn ra giờ rước, thì quan Khâm-sứ đứng dậy với ngài phủ và các cụ Cơ mật trở ra về, thì ông nghị trưởng Mai-trọng-Bưởc có đứng nói mấy lời cảm tạ các ngài đến dự lễ hội-đồng.

Quan Khâm-sứ có cử quan Đông-lý pan Khâm-sứ đại diện ngài trong mấy ngày hội nghị.

Hội-đồng tư-vấn định chương trình như sau này:

Buổi sáng ngày 17 Octobre hội-đồng bàn tại ban tiền hội đồng xét bài vắn-đề chánh-phủ nói.

Mười một giờ nội-đồng đáp lễ quan Khâm-sứ.

Buổi chiều ngày 17 Octobre hội-nghe giảng ngân sách Trung-kỳ năm 1923.

Buổi sáng ngày 18 đại hội-đồng xét lời, giải quyết hai vấn-đề của hai tiền hội đồng trình.

Mười giờ nội-đồng đi chiêm yết Hoàng-thượng.

Buổi chiều ngày 18 hội-đồng nghe giảng ngân sách Trung-kỳ năm 1923.

Buổi sáng ngày 19 Octobre nhận đơn nhiều cáu của các hội viên và nghe lời thiết thực của hai ông phái-viên dự cuộc Đấu-xảo Marseille.

Buổi chiều ngày 19 Octobre nội đồng nghe giảng bắt ngân sách và đệ đơn chiêm bái.

Buổi sáng hôm 20 Octobre hội-đồng đi chiêm bái Khanh thọ ngày Vọn-thọ.

Buổi sáng ngày 21 Octobre Hội-đồng đi coi trường Đông-khánh (rạng nữ học sinh), trường Quốc-học và nhà thương chánh.

Buổi chiều ngày 21 Octobre quan Khâm-sứ đến chủ tọa giải tán hội-đồng.

MỚI XUẤT BẢN:

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả: L'ABBÉ PRÉVOST
Dịch-giả: NGUYỄN-VĂN-VĨNH

In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển. . . . . 0$50
Tiền cước, mỗi quyển . . . . . 0$15

Gửi mua ngay, cứ gửi tiền về mandat-de cho bản-quán

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Thế-kỷ hai mươi này là thế-kỷ của Nhi-đồng

Một nhà xã hội học Tây-dương có nói : « *Thế-kỷ thứ 19 là thế-kỷ của phụ-nữ, thế kỷ thứ 20 này là thế kỷ của lũ nhi-đồng* ». Học lời danh-ngôn đó, khám phá chung cái chân-lý của thuyết-giả thực là có cái trác-kiến đặt thời, khéo theo cái trình-độ tự-nhiên của nhân-loại mà nói vậy.

Thế kỷ thứ 20 này chính đương là cái thời kỳ văn-minh rực rỡ của nhân loại, ngẫm trong cái cảnh-tượng huy hoàng xán lạn như trào lên, như lửa cháy, như gió cuốn, như mây bay, hăng hái như vậy, mạnh mẽ như vậy, thì lũ nhi-đồng kia làm nên sao được, mà bảo là thế-kỷ của nhi đồng thì không là quá đáng lắm ru? Không, không phải thế, cái thâm ý của nhà xã-hội học lấy nói là lấy cái lẽ quan-hệ của nhi đồng ở trong thế-kỷ thứ 20 này mà nói. Vậy nay xin giải rõ cái chính nghĩa câu câu danh ngôn đó để độc-giả khỏi lỗ nghi ngờ, cũng là một phen nhắc lại cái vấn-đề trọng đại hầu cùng nhau giải quyết cho ra.

Chính nghĩa câu đó nói : Xưa kia về phần phụ-nữ thường bị nam ức áp-chế, đến thế-kỷ thứ 19 trong nữ giới đã có người tỉnh ngộ rồi, mà về phần nam-tử cũng biết không để cho nữ tử được giải phóng thì không thoát được sự bó buộc cho mình, mà không bao giờ giải quyết được cái vấn đề toàn bộ của xã-hội ; vì vậy nên về cái vấn đề phụ nữ đã hết ký lý-luận mà lên đến ký thực hành rồi. Nhưng xét ra thì phụ nữ đối với nhân loại chỉ là một phần nửa mà thôi, còn về phần nhi-đồng thì hiện tại chính là phần kế tục của nhân loại vậy. Vì sự cải tạo xã-hội, canh tân văn hóa hết thảy đều ở về trên thân phận kế nhi-đồng. Vậy thì cái lẽ quan-hệ hà phải là nhỏ mọn lắm thường ru ? Như vậy thì thế kỷ thứ 20 này chẳng là thế-kỷ của nhi đồng đó ru ?

Thật vậy, cái lẽ đó thực là hiển nhiên, ta cũng xin công nhận. Cái sự thế đương kim, văn-minh tiến bộ chưa hiết thế nà là bao lượng, nên ta cũng không sao mà chỉ định cho được cần cùng, con Trời cái thành thang rộng thẳng xa tít mà khơi mà chúng ta vẫn đương đi đây, tiến mước nào bay mước ấy, càng trông càng thấy mông mênh, phong cảnh bên đường, càng ngắm càng thêm đẹp đẽ, nhưng dặm dài đi mãi chẳng bao cũng phải mỏi gối chân chân, dầu ta muốn cho biết được đến nơi tết phải thúc giục kẻ nối gót theo tuần ta đương thừa sức dư tài cỗ bước cỗ đi để xem biết nơi nào là chỉ-cảnh, dầu ta chưa đi tới nhưng tết ta cũng được hưởng cái thành công của lũ người tiền mà ta đã chỉ lối đưa đường trong bấy nhiêu tầu. Con đường dài rằng rặc ấy không phải là thế kỷ thứ hai mươi này sao ? Con người bận tiến đó không phải là lũ nhi đồng ấy thì là ai ?

Đã là thế kỷ của nhi đồng thì thực là một thời kỳ rất quan hệ của nhân loại, ta chớ nên coi rẻ coi thường. Vậy ta đối với phần quan hệ ấy cũng có một cái trách nhiệm rất lớn lao rất nặng nhọc chớ chẳng không. Ta vẫn chắc lũ nhi-đồng là cái *hoa hiện-tại*, là cái *quả tương-lai* của chúng ta bây giờ, mà ta đã có công tải bồi cho nảy nở nên được cái hoa xinh tươi tốt đẹp như kia, hẳn ta phải mong mỏi cho cái hoa ấy ngày mau kết quả ; nhưng muốn cho có quả tất ta phải vun bón giữ gìn mới nên. Cái vận mệnh của nhân loại ở lũ nhi đồng sau này phải gánh vác lấy, mà chính cái vận mệnh của lũ nhi đồng ấy lại trách cứ vào ta phải đào tạo cho nên. Một nhà giáo-sư Mỹ ở trường học trong khi đứng xem một lũ trẻ học trò ra chơi, đứa thì chạy, đứa thì nhảy, đứa thì đánh đu, đứa thì đánh quần, một lũ lắt nhắt lên chín lên mười mắt trông bọng nghĩ lòng sinh vô hạn cảm tình mà bật reo lên rằng : « Cái lũ con yêu của ta kia ơi ! các con cười đùa vui sướng về nỗi gì ? Ỷ hẳn các con lấy được ra đời làm vui làm sướng đó ở bằng ? Lấy được ở vào cái đời bây giờ làm vinh hạnh gì đó chăng ? Nhưng có một điều vui sướng nữa mà chính ở thân các con sắp được hưởng sau này là cái gánh nặng của nhóng ta mà các con sẽ phải kế vai gánh lấy đi lên con đường văn-minh chói lọi kia, nếu các con đi được đến chốn đến nơi thì các con lại được sung sướng hội phần, mà chẳng được sung sướng hơn ta bây giờ đấy. Vậy ta nói để các con biết rằng : Cái đời hiện tại đây chính là đời kỷ phận của các con, các con phải nên nhận lấy, chớ nay lấy mai lấy ; các con phải làm cho cái đời của các con được rực rỡ được tốt đẹp thêm ra ». Xem đó đủ làm cái thiết-chứng cho ta liễn giải cái danh-ngôn ấy mà kỷ-g-lê dùng làm đề-mục đây vậy.

Bẫu ta đã thực hiết biết đầu cuộc đời xoay đến cái thế-kỷ thứ hai mươi này, trình độ của đương mãnh-tiến chưa thôi, mà về phần tiến-tục cho chúng ta đây, bẫn là phải trông cậy vào lũ nhi đồng như thực rằng : « *Nhi-đồng*. Đó cũng là một vấn-đề trong-đại, mà có lẽ lại quan-hệ hơn các vấn-đề kia, ta cần phải chú ý đến trước nhất. Sự chú-ý thiết tưởng không gì bằng phương-pháp « Bảo chướng nhi-đồng » nghĩa là giữ gìn con trẻ vậy. Muốn thực hành được cái phương-pháp ấy thì ta phải công nhận tên thành việc lập Ấu trí-viên » là một việc nghĩa cần hội Khai-trí khởi xướng ra mà bản-báo đã nhiều lần nói rõ mình bạch vậy.

Sô-Bảo

VĂN UYỂN

Đời người

Một nước có xoay một cuộc đời.
Cuộc đời xem đến chán hơn thôi.
Biết bao mừng rỡ bao thương khóc?
Đời thế mà ta vẫn muốn chơi.

Vẫn cứ chơi cho trải cuộc đời.
Ở đời ai rỗ ượt làng chơi.
Bẽ trần một chiếc thuyền danh-lợi,
Chìm nổi lênh đênh biết nẫy người.

Biết mấy người quen mấy bạn chơi,
Lý-đương ở đ-lẫm cuộc mua vui.
Ở trần đi lẫm trò hay thế,
Sao lợi lòng ra lại chẳng cười,

Đã chẳng cười sao cũng phải cười,
Nhân tình trông thấy bực như vôi.
Câu thơ thế thái nhiều tâm sự,
Mượn cái hư danh gởi với đời.

Gởi với đời cho đỡ chuyện đời,
Bẽ tình không thấy lúc nào vơi.
Còn non, còn nước, còn duyên nợ,
Còn gánh vần chương để kiếm lời.

Để kiếm lời sao với để chơi
Ảo chơi cho bỏ kiếp làm người
Biết bao bãi ngọt bao cay đắng.
Trải mấy mươi phen đã mấy mùi.

Đã mấy mùi chơi mới biết chơi,
Nước đời chân lẫm chẳng sai vơi.
Hay hèn khôn dại may cùng rủi.
Một nửa nỗi kẻ một kiếp người.

Một kiếp người sao có thế thôi,
Ông Xanh còn lẫm cách trên người.
Phù sinh nghĩ biếu-thảo lreo ngay từ-phẩm (275),
Nơi trác-lịch (276) những chăm vui mắng,
Mài tinh-trai tôi sáng lệ thường.
Thân tử bao trải tuyết sương.
Không từng luật-giới, còn vương lòng trần.
Tình bảo đáp trăm phần khôn xiết,
Đổi mùi chay nhiết thiết kinh dâng.

271. Giá-lam là chốn chùa chiền.
273. Chân Phổ-lịnh ở về đời huyện Quảng-xương.
275. Chân Tinh-quang thuộc về hạt Quảng-trị là nơi quê hương Khải-Định.
276. Tạm qui là ba điều qui, ngũ giới là năm điều răn, hai tiết điều ở trong bước Phật.
275. Tứ-phẩm là cái hoẩm to bé của Phật 10-bát.
279. Trúc tích là nói đến thu giới để dương dây sinh.

Riêng nơi cá thịt bữa thường,
Cũng là cuốn-cô, đắc bằng một lòng (277).
Tòa Hoạt-phật đứng trong duyên-giác (278).
Chốn tử bi chứng thá cả lao
Kim-cương pháp-giới cũng mèn (279),
Mượn màu sám-hối, giải điều tham, sân (280)
Kiếp trần lụy lánh thiên nhiên khỏi,
Nhân, quả còn chút nỗi đeo đai.
Hiển-kinh thấy học ức ai
Bởi thấy Đạt-hán (281), hay thấy Chân-lưu(282)
Hay thấy thấy đời điên thói bạc,
Cái kiếp do (283) một loại vô tình.
Luân hồi mượn tiếng chày kình (284)
Khiến người dân bể giật mình chiêm bao

Bài thứ ba mươi hai

Nguyễn trịnh-Hoàng

Một bể hiền cảnh nghề) còn truyền,
Nhớ xưa kia có Nguyễn-trịnh-Hoàng.
Quê nhà Nghi-lộc phong quang (285)
Trọng-Do (286) nối trước cảnh thàng gặp chung.
Của hầu-huyết lẽ lòng cam,
chi, (287)
Ơn phật pha chút nghĩa cả lao.(288)
Công trình mưa nắng quản bao,
Đi thuê gọi chuyển tinh vào làm công,
Bữa nuôi nắng ngày mong đi bổ,
Bước công danh nhẹ vó Thanh-vân,
Cũng toan gắng sức kinh-luân,
Lấy mũi chung-đỉnh (289) nắm phần trần, cam.
Rằng : « Ơn nhỏ những chăm mong trước,

277. Xem người bị bệnh đi lâm ác, nhân hỏi được sơn chảy, lấy cỏ quấn lấy đem về để kinh mẹ. Vương Tường đến nhà Băn, đem mẹ đi ng nằm trên vòng tuyết hái cá đi dâng mẹ. Vương Tường ở đời Tam Quốc bên Tàu, nẫu trên bằng ri h thấy có cá, mới đem bằng ra bắt được cá đem về nấu cho mẹ ăn.

278. Hoạt phật là phật sống, duyên giác là tinh hiết cái duyên nghiệp của ta kiếp.

279. Kinh Kim cương là kinh nói về phật, pháp giới là cõi tăng kinh ở trong kinh phật.

280. Kinh phật nói về sắc hết cái hiệc kiếp của mình cho hết những lụy ở trên thế thường đó, phải chỉ dạy trừ khỏi ba điều là lòng tham, lòng giận hờn, lòng nghĩ chẳng hiết gì.

281. Sách thiền là sách của hòa thượng Tàu

282. Thầy Thàng tên là Đạt bản là người đời Nam triều về phú Thiên thiên (Thanh hóa) vẫn không đi thi-cử ngoài hai.

283. Ông sư Chân lưu ở huyện Đông triều về Đình Tiên-hoàng, hai vị ấy đều là sư thường minh có tiếng.

284. Trong phật kinh nói rằng : người ta không biết sớm tối đã chơi thoát khỏi duyên thường thì thành ra không khỏi kiếp đó.

285. Bến thích kinh, trên qua chẳng làm hình non bộ tạo, có chỉ hình nó kinh bể thấy thì nó hòa, ai nấy cũng phải tinh dây, hồi vậy vì đánh chẳng đưa hình non nó kinh.

286. Huyện Nghi lộc thuộc tỉnh Nghệ-an.

287. Công Trọng Do tức là ông Tử-Lộ, nhà nghèo theo thầy, thường đội gạo về để nuôi cha mẹ.

288. Bản là bổ hết, hoặc là mắc.

289. Phật là tóc, phu là đa, nghĩa là tóc đa của các ông sư.

Kịp thì nên lộc dưỡng cho vui (290)
Nên khi bác mẹ qua rồi,
Uốn tương rinh chực miếng mồi mà chi
Thiên Thánh-giáo (291) truyền ghi muôn đọc
Kia người xưa có nào Thi-liên (292)
Quản-tăng (293) cũng Thư-hiên,
« Sĩ-nông canh-độc » một hiền kém gì ? (294)
Nên dạy bảo chăm ghi hạnh nghĩa
Nếp nho thư thêm để tiếng thanh.
Vì xưa đời Khải Vĩnh-Bình, (295)
Lư-giang mạo nghĩa, đường-đình Trịnh-quán 296)

(Còn nữa)

Các-đình, Phạm-nguyên-Cập

290. Nhà quyền qui hiếu ân thì nghe ch uông đề các người đang giờ đến ăn, đề ăn phải nẫu bằng vạc mới đẹ.

291. Là lấy bằng lộc mà mình.

293. Người nước Khất bên Việt mặn Khánh có làm thiền Thánh giáo, Bằng nguyên Lương làm nhà Thư-hiên, ở giữ làng đông ấy có nói Quản-tăng, ông ấy có làm nhà để đọc sách nơi nẫy ấy.

294. Ông ấy có làm quyển sách gọi tên là sĩ-nông canh độc.

295. Niên hiệu vua Hiến Minh đế hiên Tàu đời xưa.

296. Huyện Lư giang và huyện Đình-bình ở về bên Tàu, hai tên người ấy đều là hiền nghiệp.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Octobre nầy, giá bạc ở đây Nhà nước định là : 2 / 20.

Tin tàu. — Tàu *Armord Béhic*, khởi hành ở Saigon ngày 20 Octobre 1922, hồi 14 giờ đề đi Haiphong.

Quan Toàn-quyền Maurice Long và mấy vị đại-hiệu sắp sang. — Đáng là ngày hôm nay là 20 Octobre thì quan Toàn-quyền Maurice Long xuống tàu *André Lebon* ở Marseille sang Đông-pháp song vì thầy-thê của hầng tàu hiện đình công thì ngài còn ở lại Paris, chưa rõ hôm nào mới xuống tàu. Cả chiếc *Paul Lecat* đáng lẽ ở Marseille khởi hành từ mồng 6 mà đến nay cũng chưa có tin tức gì.

Quan Toàn-quyền Maurice Long sang chuyến nầy thì đại lại đặt lại chức Quản-lý văn-phòng như lệ ngày trước mà sẽ giao cho quan cai-trị Chátel. Chức chánh văn phòng của quan cai-trị Chá el thì sẽ do tay quan phó văn-phòng André, còn chức phó văn phòng thì chưa biết bổ cho quan nào hay là bỏ đi..

Hai quan Thống-sứ Bosc và Maspéro về qui-quốc nghỉ thì nay mai cũng sang cả, quan Thống-sứ Bosc thì sẽ trở về bắt cả là xứ Ai-lao còn quan Thống-sứ Maspéro thì chưa rõ đi hạt nào.

Đó còn là mấy tin đồn, đợi khi quan Toàn-quyền tới nơi mới biết đích thực.

Cuộc Hội-chợ phiên Cao-bằng. — Quan Thống-sứ Monguillot vừa định cuối tháng nầy lên Cao-bằng để xem Hội-chợ phiên một thể, song vì trên ấy đang có bệnh dịch trên bộ thì chợ phiên lại hoãn lại, vậy cuối tháng nầy quan Thống-sứ cũng chưa đi.

Song cứ như tờ trình của quan Bính kiêm Công-sứ hạt Cao-bằng vừa rồi thì việc dịch đã đỡ nhiều, số lỉ trong tháng một tây thì mở chợ phiên được.

Quan Toàn-quyền thăm nhà máy rượu — Ngày hôm kia quan Toàn-quyền có đến thăm nhà máy rượu ở Hanoi, có MM. Piet Samson, Van den Busch, Laigeau ra nghênh tiếp.

Nhà máy rượu Hanoi chẳng những làm một nghề cất rượu và làm đèm mà thôi, lại mua được quyền trong của nhà Eff ont Boldin mà làm bột, làm đường gạo, làm chất đạm khí lấy ở trong gạo ra nữa, và vân.

Cái nhà máy của công-ty nầy đã các thứ cơ khí tối tân, mà giá lại rẻ rẻ, quan Toàn-quyền có tỏ lòng mừng rằng thuộc địa ta đã có được nhiều nhà máy có đủ khí dụng và công việc đề được tiến bộ đến bậc ấy.

Tòa án cai-trị. — Tòa án Cai-trị đến ngày mai 21 Octobre hồi 8 giờ sáng lại họp để xét các việc sau nầy :

Đơn xin giảm thuế môn bài của mấy nhà buôn ở Hanoi trong năm 1922.

Đơn xin giảm thuế điền thổ cho đồn điền Liễu-bỏ (Bắc-giang) của MM. Vũ văn-Quang và Vũ-văn-Khôi.

Việc M. Daroseet kiệp chính phủ Đông-pháp.

Cuộc diễn thuyết tại hội Trí tri. — Tối hôm qua hồi 8 giờ rưỡi quan phó sứ Kinh-lê là M. Lemarié đã nhóm lời mời của hội Trí-tri mà đến diễn thuyết tại nhà hội về sự ngài vừa đi khảo sát các xứ Đông-pháp. Các viên hội và người ngoài đến nghe đông lắm. Thoạt tiên hội trưởng là M. Nguyễn-Toán có nói mấy lời cảm ơn ông đã giải nhân lời của hội mà đến nói chuyện hôm đêm qua.

Quan Lemarié tay bỏ ra qua trong ấy h một hộp đề mà ngài đọc đến là vì không muốn sai hẹn. Ngài nói ngài mới đi mấy miền Đông Pháp về đây, song không phải là cuộc đi du-lịch mà là một sự đi khảo cát về đường kinh tế. Thoạt tiên ngài xuống Haiphong, xuống tàu thủy về Saigon, sang Cao-mên rồi đi đường bộ ra Trung-kỳ. Vì thứ nhà hội có được một bản địa-đồ Đông-Pháp rõ ràng thì thính-giả hiểu bon nhiều, bỗ qua miền nào thì ngài lại nói kỹ càng về cách làm ăn và nhóng đất của miền ấy. Trong cuộc diễn-thuyết của ngài có mấy điều cần nên thuật lại nhất là việc buôn thóc gạo của ta năm nay càng là sự làm rạng rỡ Cao-mên.

Như gạo Nam-kỳ năm nay không bán được nhiều là tại gạo không được tốt lắm, lê thứ hai là tại các nước lân bang được mùa cả, cho nên không cần đến gạo của ta. Sau nữa ở bên Mỹ bây giờ cũng nhiều nơi cấy lúa như bên ta mà cây cấy gặt hái toàn bằng máy cả thì thóc gạo nhiều không biết đâu mà kể, đến nỗi bây giờ người tranh cả với gạo ta tại thị trường Hương-cảng nữa.

Ngài nói Cao-mên đất bỏ hoang còn nhiều lắm, hiện bên ấy đang nóc mong người Bắc-kỳ sang làm cho nhiều, vì năm xứ trong Đông-pháp ta người Bắc vẫn có tiếng là chuẩn-thật,

Ở phía nam Trung-kỳ thì ngài nói rằng có miền Kontum là nơi đất tốt không biết thế nào mà kể, vì thế có người khai khẩn thì thật là một mối lợi to cho trong xứ, vân vân.

Quan Lemarié nói chuyện rất vui, cho nên cứ tọa ai cũng chú ý nghe ngài cho đến khi hết nói thôi. Ngài nói xong một giờ đồng hồ xong rồi cứ tọa đều vỗ tay một hồi lâu.

Việc Chợ-chìa. — Quan Thống-sứ Bắc-kỳ vừa giao quan Công-sứ Thái-nguyên năm trăm đồng để trả cho các làng đã cấp trong thực cho các binh lính đi dẹp bọn tả đảng ở Chợ-chìa.

Một cái kiện về chuyện vay ngân. — Xin các bạn các có xem bao cho nghỉ là ở Hà-thành đã có chuyện lạ, mà là cán chuyện ở bên Hồng-kỳ.

Báo *New-York Herald* ở thành Nữu-ước có đăng như sau nầy :

Bản bá Hoa-kỳ được bận quản đề tâm đi shơi trong phố nhang không được bận vấy ngân,

Có một cái kiện rất kỳ-khôi sắp sửa đem đến tòa án ở quận Dauphin xử là chuyện các quan bồi thẩm phải định bề dài cái vấy của đàn bà mặc là bao nhiêu.

Vì mới rồi có một người đàn-bà là Lavina-S'esser phạm tội về lỗi với công-chúng, cho nên mới có cái nghị lấy của quan tòa Dudley Conrad. Nguyên-ấy cái kiện ấy là một việc hai bà láng diềng cãi nhau. Số là hai vợ chồng M. Bedger ở láng diềng với bà Siesser, thường trông thấy bà nầy cứ bận cái vấy cộc chấm đầu gối.

Thấy kiện cáo bà Siesser cãi rằng : bà ấy có quyền mặc thế nào cũng được, mà dẫu có bận quần áo tầm ra đường phố mua bán chẳng không phải là phạm tội.

Còn như trạng-sư của hai vợ chồng M. Bedger thì cãi rằng vấy ngắn là một cái hại to cho nhà nào đông con trẻ mà chính M. Bedger lại đông trẻ hơn hết. »

Cấm thi. MM. Hoàng-đình-Kham, quản làng Phùng khoang-lình Hà-đông và Hà-dương-Cân quản làng Cần-xá tỉnh Sơn-tây, bạn trong ba năm, cấm không được dự thi lấy cái văn-bằng nào.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng nay bản quán đương sửa soạn in lịch sang năm và đến kỳ đề được mấy kiểu bìa lịch rất ý tứ, rất đẹp đẽ. Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm ta để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch nầy thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

FÉVRIER

16

VENDREDI

小月 正

Tiểu Giáp-dần — Bính Canh-thân

壹初

Ngày Canh-thân

Giáp-Mão — Sao-Quỉ — Trực Phá

Kỵ : Kinh-lạc — Xí-nhàm — Thổ-tử — Hỏa-tinh — Thiên-phúc — Địa-võng

Việc đu nước) an ninam.

Lễ nguyện-Bản

Xuất hành nên đi về hướng Tây-Bắc, gặp hiền tài, gặp Thần tiên cũng tốt.

Vậy nếu các đại thương gia gần xa cần phải thứa lịch cho qui hiệu thì xin mới lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại bất cứ hình vẽ đẹp nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thư về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau nầy :

M. BÙI-XUÂN-THÂNG
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

Tòa Thượng thẩm. — Hôm qua, tòa Thượng thẩm xử những việc sau nầy :

Trộm chết không đi trình. — Tòa Nam-án tỉnh Bắi-ducng phạt tên Nguyễn-v-Thế là lý trưởng ở Đông-triều 5 đồng án treo về tội ở trong làng có trộm chết dịch không trình báo gì cả mà lại để cho hai người làng lấy thịt trâu chết bệnh dịch lấy ăn. Tòa Thượng-thẩm y án.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Sơn tây phạt tên Ng-tiến-Nên 3 đồng về tội đánh người đàn bà bị thương. Tòa Thượng-thẩm y án nhưng cho án treo, vì tên ấy khi trước lòng chính có công trọng với nhà nước đã được chiến-thắ bội-tinh.

Bắt nại Cao-mên đất bỏ hoang còn nhiều lắm, hiện bên ấy đang nóc mong người Bắc-kỳ sang làm cho nhiều, vì năm xứ trong Đông-pháp ta người Bắc vẫn có tiếng là chuẩn-thật,

Ở phía nam Trung-kỳ thì ngài nói rằng có miền Kontum là nơi đất tốt không biết thế nào mà kể, vì thế có người khai khẩn thì thật là một mối lợi to cho trong xứ, vân vân.

Quan Lemarié nói chuyện rất vui, cho nên cứ tọa ai cũng chú ý nghe ngài cho đến khi hết nói thôi. Ngài nói xong một giờ đồng hồ xong rồi cứ tọa đều vỗ tay một hồi lâu.

Việc Chợ-chìa. — Quan Thống-sứ Bắc-kỳ vừa giao quan Công-sứ Thái-nguyên năm trăm đồng để trả cho các làng đã cấp trong thực cho các binh lính đi dẹp bọn tả đảng ở Chợ-chìa.

Một cái kiện về chuyện vay ngân. — Xin các bạn các có xem bao cho nghỉ là ở Hà-thành đã có chuyện lạ, mà là cán chuyện ở bên Hồng-kỳ.

Báo *New-York Herald* ở thành Nữu-ước có đăng như sau nầy :

Bản bá Hoa-kỳ được bận quản đề tâm đi shơi trong phố nhang không được bận vấy ngân,

Cuộc lạc-quyên Ấu-trí-viên

Bởi đồng-bào ! Đàn con Ấn-trí là đàn con chung một họ nhà Hồng tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi ! đàn con ấu-trí kia, mà phải nói khổ bỏ tiếng, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; đàn con ấu-trí kia, mà được mạnh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong cho phúc cho cuộc Ấu-trí-viên. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, qui-công qui-hà, hăng-tâm hăng-sản, có lòng thương đến đàn ấu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kẻ trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! ai là người nhớ hạnh-phúc mà được trùng sỗ, nhớ bóng-vận mà được phát-tài, cũng nên nghĩ thương đến nòi giống nước nhà, sẻ chút hạnh-phúc riêng của mình mà lạc-quyên cho cuộc tế-độ chung trong nước.

Hỡi các bà ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà há lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Ấu-trí-viên hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đẳng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có gì tiền dư của, há lại chẳng nghĩ thương đến nỗi giống mà giúp đỡ cho ư ? các ông lạc-quyên Ấu-trí-viên tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thư-ký hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Ấu-trí-viên làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái biểu chi-thu cho Ấu-trí-viên, đã có mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản-hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức định rằng các báo-mẫu phải dạy trẻ con đọc những bài ca-từ và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà tù-thiện đã giúp vào công cuộc Ấu-trí-viên.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiết kỷ-niệm các công đức ấy ; Những trẻ-con ở Ấu-trĩ-viên đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân bằn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Ấu-trí-viên đề được hạnh phúc.

Trẻ con bèn Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

HỘI KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 truyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ ba mươi mốt

Nhất-Định

Đàm tang - thích có người hiếu hạnh.
Tên gọi là Nhất-Định thuở xưa.
Lửa lòng dập tắt bao giờ,
Mối lên bấy thôi đã nhờ giả-lam (271)
Cửa Phổ-lịnh (272) hương trầm nguyện chốn,
Chùa Tinh-quang (273 kinh kệ theo thầy.
Tam-qui, ngũ-giới bấy nay (274).
Cảnh phan hiếu-thảo lreo ngay từ-phẩm (275),
Nơi trác-lịch (276) những chăm vui mắng,
Mài tinh-trai tôi sáng lệ thường.
Thân tử bao trải tuyết sương.
Không từng luật-giới, còn vương lòng trần.
Tình bảo đáp trăm phần khôn xiết,
Đổi mùi chay nhiết thiết kinh dâng.

271. Giá-lam là chốn chùa chiền.
273. Chân Phổ-lịnh ở về đời huyện Quảng-xương.
275. Chân Tinh-quang thuộc về hạt Quảng-trị là nơi quê hương Khải-Định.
276. Tạm qui là ba điều qui, ngũ giới là năm điều răn, hai tiết điều ở trong bước Phật.
275. Tứ-phẩm là cái hoẩm to bé của Phật 10-bát.
279. Trúc tích là nói đến thu giới để dương dây sinh.

ĐỒNG-HỒ
MẠ VÀNG

Máy kỹ-mã,
15 chân kính

Mặt và kim có chất dạ quang

BẢO HÀNH 30 NĂM

Giá . . . . . 11 $ 50

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

Hỡi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam-Việt phải đau nguy, phải ngộ lạnh, phải đau khi quân mà đã nhiều thuốc không phải dương, hoặc là đã khỏng chữa cách nào cả nay hỏi những người phải đau khi quân đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi, nay hỏi các người phải chứng lao, nay tới Phượng của người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước khi tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nguy lắm. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho cả, truyền cho cả một cái người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được. Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không nhẽ đi, thì trong 10 năm, hoặc tới năm năm giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam-Việt, nếu các người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì cần phải bệnh đi mới được. Đ

Vậy các viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 54 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì nếng một thìa cáp, uống một lọ, thì ít lắm khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho đau bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mắt nâu (*brune*)

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) lại chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Bộ 6 $ 85 đến 9 $ 70
Sáu lọ. . . . . 24 f. 30
Bộ 5 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HEMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc trên bổ bổ hơn cả
Mỗi chai phần to lít. 1 $ 60
Một lít. . . . . 3 $ 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et creosoté. Dầu cá viên bọng bổ lý và khỏng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sốt dịch ; như bệnh grippe bệnh cảm về mùa nay thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi nằng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và cứ nguyên cho nằng đầu thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo chế MONTÈS, 54 phố Paul-Bert, Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Pagaments en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả báo quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Ăn 20 đồng và tên Chiểu lên 15 đồng và bắt nai tên chàng ngoài chỗ nào cũng có người canh gác. Mà kẻ vào đến nơi ăn trộm được tiền tất phải mở cả thảy hai cái khóa cửa và bốn cái khóa tủ để tiền thì mà làm sao không ai biết. Lệ thật !

Nghỉ giả hạn. — M. Đinh-v-Trân, thư-ký hạng tư, ngạch các tòa sứ, tòng sự tại bạt quan bình thứ nhì được nghỉ giả hạn 5 tháng 12 ngày.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢIPHONG

Ngã xe nguy. Chiều thứ tư, hồi 5 giờ rưỡi, có một cái xe đạp mẻ, trên có một bà đầm ngồi, tới phố Paris thì gặp cái xe ô-tô tưới đường, con ngựa sợ lồng lên thì người ngồi xe sợ nhảy ngã xuống đường cái, bị bánh xe đè qua mình. Bà đầm ấy cũng có giọng vẻ nhà được.

Ăn trộm. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Lê-v-Lễ 6 tháng tù về tội ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm y án.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Phùng-v-Nhu và Ngô-v-Hợi mỗi tên 3 tháng về tội ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cướp đánh chết người. — Tòa nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Phạm-v-Đoan 10 năm khổ sai và 10 năm quản thúc về tội ăn cướp đã hà chết người, tòa thượng-thẩm y án.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Lê-v-Hạnh tức Quản-Hạnh 0 năm khổ sai và tên Mạc-v-Đại 20 năm khổ sai về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Đại xuống 15 năm và y án tên kia.

Du đãng — Tòa Nam-án tỉnh Lạng sơn phạt tên Phạm-v-Dụng 6 tháng tù và 5 năm bị đi xứ và tên Lê-công-Hai 6 tháng tù về tội du đãng không làm nghề nghiệp gì. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho hai tên ấy mỗi tên xuống 3 tháng.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Tạ-viết-Xuân 6 tháng tù về tội du đãng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Giọt nước cành dương. — Bản quán tiếp được quyển *Giọt nước cành dương* của ông *Thanh-nguyên* Ngu-ẩn-Kỉ-Khoa mới xuất bản. Sẽ bán này có 15 trang lâm lối thuộc gì lục bát, kể chuyện một người con gái An-nam kết duyên với một người Âu-tây được một đời sung sướng và vang Vậy xin giới-thiệu cùng độc giả.

Thuốc phiện lậu. — Lê-thị-Xuân ở phố Nhà-thờ bị bắt được mang hơn 2 cân nhựa thuốc-phiện thì đã phải giải vào sở Thương-chính.

Tiệc mừng. — Tối hôm qua, các bạn học cũ và các thân-bằng cố hữu ông Nguyễn-Ấu có đặt tiệc mừng ông mới đỗ ở trường Thầy-y-viện ra và sắp bổ đi Vạn-yên nay mai. Tiệc rất trọng thể, ông Vũ-Thành có thay mặt anh em nói mấy lời chúc ông Ấu.

Một cái trộm 350 000 đồng. — Có tin rằng đêm hôm thứ tư 4 Octobre nhà chi điếm của nhà Đông-pháp ngân hàng tại Singapoure bị mất trộm 350.000 đồng bạc (straits dollars)

Việc trộm này rất là lạ, vì ban đêm cửa trong cửa ngoài chỗ nào cũng có người canh gác. Mà kẻ vào đến nơi ăn trộm được tiền tất phải mở cả thảy hai cái khóa cửa và bốn cái khóa tủ để tiền thì mà làm sao không ai biết. Lệ thật !

Nghỉ giả hạn. — M. Đinh-v-Trân, thư-ký hạng tư, ngạch các tòa sứ, tòng sự tại bạt quan bình thứ nhì được nghỉ giả hạn 5 tháng 12 ngày.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢIPHONG

Ngã xe nguy. Chiều thứ tư, hồi 5 giờ rưỡi, có một cái xe đạp mẻ, trên có một bà đầm ngồi, tới phố Paris thì gặp cái xe ô-tô tưới đường, con ngựa sợ lồng lên thì người ngồi xe sợ nhảy ngã xuống đường cái, bị bánh xe đè qua mình. Bà đầm ấy cũng có giọng vẻ nhà được.

Ăn trộm. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Lê-v-Lễ 6 tháng tù về tội ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm y án.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Phùng-v-Nhu và Ngô-v-Hợi mỗi tên 3 tháng về tội ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cướp đánh chết người. — Tòa nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Phạm-v-Đoan 10 năm khổ sai và 10 năm quản thúc về tội ăn cướp đã hà chết người, tòa thượng-thẩm y án.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Lê-v-Hạnh tức Quản-Hạnh 0 năm khổ sai và tên Mạc-v-Đại 20 năm khổ sai về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Đại xuống 15 năm và y án tên kia.

Du đãng — Tòa Nam-án tỉnh Lạng sơn phạt tên Phạm-v-Dụng 6 tháng tù và 5 năm bị đi xứ và tên Lê-công-Hai 6 tháng tù về tội du đãng không làm nghề nghiệp gì. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho hai tên ấy mỗi tên xuống 3 tháng.

Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Tạ-viết-Xuân 6 tháng tù về tội du đãng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Giọt nước cành dương. — Bản quán tiếp được quyển *Giọt nước cành dương* của ông *Thanh-nguyên* Ngu-ẩn-Kỉ-Khoa mới xuất bản. Sẽ bán này có 15 trang lâm lối thuộc gì lục bát, kể chuyện một người con gái An-nam kết duyên với một người Âu-tây được một đời sung sướng và vang Vậy xin giới-thiệu cùng độc giả.

Thuốc phiện lậu. — Lê-thị-Xuân ở phố Nhà-thờ bị bắt được mang hơn 2 cân nhựa thuốc-phiện thì đã phải giải vào sở Thương-chính.

Tiệc mừng. — Tối hôm qua, các bạn học cũ và các thân-bằng cố hữu ông Nguyễn-Ấu có đặt tiệc mừng ông mới đỗ ở trường Thầy-y-viện ra và sắp bổ đi Vạn-yên nay mai. Tiệc rất trọng thể, ông Vũ-Thành có thay mặt anh em nói mấy lời chúc ông Ấu.

Một cái trộm 350 000 đồng. — Có tin rằng đêm hôm thứ tư 4 Octobre nhà chi điếm của nhà Đông-pháp ngân hàng tại Singapoure bị mất trộm 350.000 đồng bạc (straits dollars)

Chú Khách đi đến làng Văn-xá thời có nhà kia kêu vào bói. Chú vào bói đó nhằm khi trong nhà có ký, tên khách rất đông toàn những người giàu có, cho nên vào trót nửa giờ, đã được 5, 6 đồng bạc.

Trong lúc chú đang bói đỏ lồng cho chim thần nhảy ra, bỗng đâu ở trên vựa lúa có con mèo nhảy xuống vồ lấy con chim thần mà ăn thịt ngay ! Mà mèo thì vào mồm. Chú Khách hoảng hồn đánh mèo mà đánh chim lại thôi con chim thần mất nạn đã ngất ngư ! Ấy một sự bất thường bất ai bảy ngờ, chú Khách nhìn lui nhìn tới một hồi rồi rung hai hàng nước mắt mà xách chim đi mất. Hoặc chúng lấy tiền nữa thôi.

Xuýt nữa vỡ Thủy phủ. — Chiều hôm 10 Octobre trời vừa mưa vừa gió, ở nơi Đập-đá nước đã tràn qua, ở trên mặt đập, nước sâu chừng bốn năm tấc tây, người qua lại đã nhiều người phải thuê đò đưa ngang qua lại, cũng có những người liều lĩnh lội ngang đập mà qua ngang.

Một cỗ trợ kia về đến đó, thấy nước chảy mạnh thời có ý muốn thuê đò qua ngang, nhưng vì lên cu-li xe kéo có lại muốn kéo cỗ cho đến nhà, để kiếm món tiền khá hơn là đến đó mà phải thôi, vả lại nhà nó ở bên kia đập nên không muốn thôi tại đó. Vì thế mà nó trước còn do dự sau mới ra sức mà kéo xe đưa cỗ qua. Mới đi được vài mươi thước thời nước chảy mạnh quá, tên kéo xe ra sức mạnh cỗ gượng lại kéo lui mà cũng không được nên đã bị nước tốn xuống bờ đập cả xe lẫn người, chỉ còn chừng vài bước nữa đã phải nhận chìm xuống vực sâu ! May sao có bọn cu-li ở đông người trông thấy có nguy mới chạy đến cứu giúp thời đã kéo lên được cả hai người và một cái xe, may thay !

Khi kéo lên được thời trông bộ có trợ có dáng khiếp sợ tái xanh cả mặt mày mà chỉ thấy có trách móc tên phu xe cần để Sự trách móc tên phu xe cũng có tự trách có thời phải hơn.

Xuýt nữa cũng cháy. — Chiều hôm 9 Octobre, tại nơi đập đá Thợ lộ nước lụt vẫn còn lút và chảy rất mạnh. Một lũ trẻ con chừng 4, 5 đứa rủ nhau ra đứa bỏn ở đó chúng nó cũng dám lội ra nơi sâu, chỉ ở nơi cạn mà chơi đùa thôi.

Một hồi có một đứa ngã lăn xuống giữa một đập và đã bị nước lũng xuống nơi chưa đập là nơi chỉ còn một gang tấc nữa là đến chỗ chết đuối. Thằng bé la vang thời có người cứu vớt kéo nó lên may khỏi chết.

Ấy mỗi khi có lụt lội thời chân đập đá thường xảy ra sự bất ngờ thế mà những kẻ chức dịch làng ấy ở đâu mà không ra cấm trắp và xem xét những điều lầm trái, để khỏi có sự rủi ro xảy đến thời trách cứ sẽ về ai ?

Các hiếu-chủ nên biết!

Ngày 29 Juin 1922 bản hội đã đăng báo trong một tháng để các hiếu-chủ có mó ký tặng trong đất Phúc-trang, biết : Năm nay bản hội định cái tặng những mộ ở trong khu Bình Nhất từ năm 1906 cho đến năm 1913 mà không thấy ai thăm viếng, đem đi tặng trong một khu riêng.

Nay bản-hội nhắc lại để các hiếu-chủ biết là bản hội định đến ngày mùng *8 tháng mười tư* tức là ngày *26 Novembre 1922* thì sẽ bắt đầu bỏ những mộ ở trong khu ấy.

Hợp-Thiện-Hội kính cáo

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH-ĐỊNH

Việc trưng đất tại thành-phố Qui-nhơn. — Nghe rằng chính phủ đang trù tính sắp đặt các công sở trong thành-phố cho có thứ tự, còn bao nhiêu đất trống, thì cho người bản quốc mình trưng vi tư, hoặc lập nhà ở, hoặc cất phố cho thuê, (song phải làm toàn ngói cả). Người Huế-kiều không có phép trưng đất của ta làm cửa tư họ, chỉ được thuê nhà ở mà thôi.

Ấy là ý chính-phủ muốn giữ bản quyền làm chủ cho người mình cũng giáp lấy một mối lợi cho ta. Vậy thì ta cũng khá mừng, và các nhà có sẵn tiền hãy nên xuất ra mà trưng lấy, để lập nhà cất phố cho thuê ; hay là sau có ai cần đất, thì sẽ luân chuyển cho nhau ; đó cũng là một mối lợi to, mà cũng là một việc nghĩa vậy.

Hiện nay có nhiều nhà Huế-kiều muốn trưng đất lắm, nhưng chính-phủ không cho. Song nghe phong thanh rằng họ có lo liệu cùng một người phú hộ kia (dòng Minh-hương) đứng trưng hết những chỗ có thể mua bán ; rồi sau sẽ chuyển lợn lại cho bọn họ dầu có cao giá bơn thì họ cũng đành chịu. Nghe đâu người phú hộ ấy đã ưng thuận, và muốn đồng tâm với họ mà thì hành cơ mưu ấy.

BẠCH-THÁI-TÒNG

SỞ VẬN TẢI
80, Bd Carreau (Phố Nhỏ)
(ở gần La-ga Hanoi)
TELEPHONE 312

Dọn nhà — xe đồ đạc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.

Rất nhanh và cẩn thận

GIÁ RẤT RẺ 2091

BÁO CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mỗi ra mục này, để đăng những tin báo-cáo việc riêng, giá đăng báo thì tùy việc, đã có thỏa thuận, nhưng việc đăng ở mục này, ai bị tin, người ấy nhận trước chịu, chớ bản quán không biết thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối chủ-nhựt này, hồi 7 giờ, ở tại Nhà-thờ Ngõ Trạm, ông Mục-sư sẽ giảng về đề-mục :

CHÚA JÊSUS LÀ BẠN LOÀI NGƯỜI

1. *Chúa bắt đầu kết bạn thế nào.*
2. *Cách Chúa đối-đãi với bạn-hữu.*
3. *Cái nghĩa-vụ trong tình bầu-bạn.*
4. *Sự kết-quả hay của tình hữu-ái.*

Chúa Jêsus có phán : « Chẳng ai có tình hữu-ái hơn kẻ liều mạng với bạn hữu. Các ngươi là bạn-hữu ta, vì bằng mà làm theo mọi lời ta dạy-bảo ».

Xin mời các ngài đến nghe giảng

Trường học Pháp-Việt của tôn-hội ở Ngõ Trạm, ai muốn học đến đó mà xin.

2009 **Hội Tin-Lành cẩn-cáo.**

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà làm ra không đủ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

梁 SĂN-NHIÊN 梁

Tối thứ sáu :

QUAN-ÂM THỊ-KÍNH

(Dẫn theo lối cổ, không dàng tranh cảnh)

Đã diễn một lần trước theo lối cổ, liệt qui đều ngợi khen là buổi hát rất đích đáng, nhưng phần nhiều các ngài phàn nàn là đó tính, nên không kịp qua bộ, vậy xin lãnh ý mà diễn lại.

Tối thứ bảy :

NHỊ PHU

Tân này có thể gọi là « Liệt-nữ canh nhi phu » cũng không phải là nhời bỏ lệ, vì nàng Loan-Xuân đồng-một thời mà hai phu-quân cùng hiện tại, mà khéo cư-xử đều được ba thỏa cả hai. Tài tình nhất nỗi chẳng trước lâm-chung nàng tự nghĩ chế riêng ra một thứ tang-phục vừa trọn nghĩa với chồng chết lại vừa không thiệt-thòi tình với chồng sống. Quả là một tích lí khi soạn được.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 18 đến thứ ba 24 Octobre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm có chủ nhật : khởi từ 5 giờ chiều, thứ bảy khởi 5 h. 30

TUẦN LỄ ĐẶC BIỆT

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »
Hồi thứ VI

Nghỉ

« INTOLÉRANCE »
Hồi I, II, III và IV

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ lúc thứ hai và chiều thứ bảy

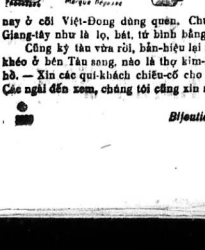
LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo hằng rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệt qui ông nào mua thì gửi tiền cho bổ kịp-có và tiền cũ theo giấy mua tiếp-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ tờ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
歡八竹碑門 蒲行內利來 廣

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thổ thức rất qui, rất tốt, rất kiểu mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Marque Déposée

Cũng kỳ hạn vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám bà tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Bijoutier, nº 28, Rue des Paniers, Hanoi.

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Âu-trí-viên

Đề mục. — *Một bài ca « thượng-lục hạ-bát » để dạy làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí-viên (幼稚園), nghĩa là lại những nơi mà nay mai lội Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thành-thị để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, đỡ cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất : hai cái khăn thêu của Ngô-thị Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng điểm-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-đường : một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thụy-ký : một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng : một cái lư đồng cũng có chạm mấy chữ

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc học phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, dù nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trang trên để lên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì giản kín, ngoài phong-bì nhớ đề cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi đến bản quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi,*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Thương giới tân văn

Ngày 20 Octobre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 7 f. 20
Nhà Ngân-hàng. . . . . 7 ; 20

Đấu giá

Đến ngày 25 Octobre 1922 hồi 16 giờ tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm một kho bạc cho thành-phố Haiphong.

Việc làm định là. . . . 44 991p 52
Ký quĩ tạm. . . . . 740 . 00

Đến ngày 25 Octobre hồi 16 giờ 15 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc khơi sông dẫn nước dài 12 416 thước ở trong sông Cầu (Thái-nguyên).

Việc làm định là. . . 4 7.625p.10
Ký quĩ tạm. . . . . 7.0.0 . 00

Cũng chiều lấy hồi 16 giờ rưỡi, tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu đồ đất và xây cầu cống trong khoảng từ Nevay đến đèo Nghiêu loan, đường thuộc địa số 6 từ Km. 189 86 đến 147.500 tỉnh Bắc-kạn.

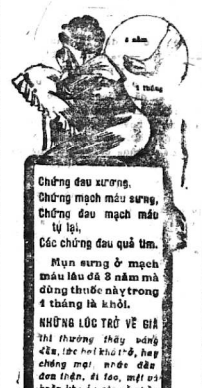
Việc làm định là. . . . 31 881p.80
Ký quĩ tạm. . . . . 580 . 00

Cần người làm việc

HỘI QUẢNG-HƯNG-LONG, số 79, phố hàng Bồ, Hanoi, cần mấy người bán hàng.

Phải người biết đồ hàng Quincaillerie và Mercerie và cách tiếp khách mới được

Ai đã thạo việc mà có giấy chứng chỉ thôi cứ lại mà xin. 2078

Vôi Cho-gành

Chúng tôi mới lập lò vôi ở Chợ gành rồi rất trắng và tốt, giá tính họ hơn các nơi. Các quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư cho M. Lê-hạp-Tuyên, gare Chợ gành, Phong giấy ở Hanoi phố hàng Gai, số nhà 99

1330

Kính nhất hợp thời

Mùa nào đeo CŨNG ĐẸP

CỘNG VÀNG VÁNH-ĐỒI-MỒI
Mỗi cái 8 $ 00 cả cước
Xin quý-khách chiếu-cố cho

TONG-YUNE-TAI
49, Phố Hàng Ngang, 49
HANOI
2024

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Các thứ đèn dầu và đèn điện

Đèn lùn, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 19 f. 50
Đèn cao, để tròn, mạ kền thực đẹp, cỏ số 10. . . . 15 f. 00
Đèn tạo, cột agathine, để vuông bằng đồng thực đẹp, cỏ số 14. . . . . 35 f. 00
Đèn cao vừa, để mạ kền thực đẹp, cỏ số 14. . . . 35 f. 00
Đèn điện các hạng, từ 25, 32 và 50 bougies, cỏ một giá là 8 f 90.

Mỗi cỏ: Những thứ đèn điện, máy điện, chuông điện và các đồ phụ thêm vào đây, bán rẻ.
2044

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 80

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-LARD, rất các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông KOLBE để chữa a-phiện
SOLUTION R. KOLBE
? f. 00 một chai

Mấy thứ bán-hiệu hay bán :
Các thứ thuốc nước dùng lọ lớn để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 0 f. 6, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-cỏ, nhãn-mãi
Thuốc lão chí người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 f. 00 lọ 30 viên
thuốc tiêm = 0 f. 90 một chai
Chữa các chứng lậu ? không bị mót buốt nữa. Uống thuốc cachets ma... capsules mà chữa thuốc blennorrhagie của Bào-hiệu thì chỉ chỉ chữa. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 f. 00 một lọ
Thuốc bổ máu, bổ thần-kinh, mỗi một chứng bệnh đều có thể dùng được. Người không đau, hay là khỏi bệnh rồi, nên dùng thuốc này để mình nó được tốt luôn.

Gouttes « VIRGINIE »
1 f. 00 một lọ
... chứng bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khỏi bệnh rồi, nên dùng thuốc này để mình nó được tốt luôn. Uống thuốc này đến mười hôm sẽ thấy công hiệu.

BÔ BUỘC THUỐC
có bông sẵn thứ nhất-hạng bào-chế
BÔ MO-SÉ
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất là mau lẹ và chắc. Dùng thuốc này rồi thì đến những thuốc nào cần tiết ngoài. Dùng thuốc khác rồi rồi thuốc phải uống thuốc này thì mấy chốc khỏi liền. Xem! Thuốc này rất hay, rất tiện, ai dùng đều ưa thích. Ai đã dùng rồi thì đều khen. Ai chưa dùng, lại gửi đến mà dùng thử, lại sẽ rõ cái công-hiệu của thuốc.
Muốn dùng ? ống nhỏ rồi vật thông thì nên mua một chai lớn litres, đựng có 1 $ 50 mà thôi.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Bệnh nào mà máu sấu, yếu đuối, dễ bị những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì làm lợi quá hay là nghèo máu. Nó làm cho hồng-huyết-cầu đi mà chính chân-huyết lấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cho phải bổ huyết ngay vào chính huyết. Muốn bổ cho chân huyết thì không cần thuốc gì cho bằng thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa cường khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, xấu mặt, thao mồ hôi mồ khai bệnh khắp, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này làm cho chân huyết bình phục tự nhiên thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Bao lâu còn khi ở cỏ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ bắt cả người hay sức khỏe.

Cần dùng bảo-sĩ đến bào thuốc này là một thứ thuốc rất đã đã chữa khỏi bổ cỏ hàng người hàng vạn người.

Ở các tiệm bào-chế lớn đều có bán cả.
2056

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 6 cùng phố ấy

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-quán thứ tiếp các quí khách Tây-Âu và Đông Á cũng một cách bình-dẳng, mà lại để ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2057

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haiy-Haiphong

SEN CẦN THẬN — Chúng tôi kính trình nào quí khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người chế quí mua trở đem về nhà đốt ra để làm phốt-phát (phosphate) giá rẻ bán và bán giá rẻ hơn phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhẹ hơn cát thứ bột khác, không có thứ bột nào nhẹ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và cần cẩn thận để hơn phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai lấy được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :

25$00 một tấn (le tonne de 1000 kilos)	hiệu « PH. 18/24 »,	
22, 00	—	hiệu « PH. 2 »,
20. 00	—	hiệu « PH. 3 ».

Chất phát hiệu « PH. 18/24 » để bón ruộng đất chua, đất mặn

Phốt phát hiệu « PH. 2 » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhẹ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 18/24 ».

Phốt phát hiệu « PH. 3 » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lợi bằng thứ bột Potasse (Bột-tạt) ở bên Tây đem sang.

Đựng thứ phốt-phát hiệu « PH. 3 » này mà bảo các thứ rau (légumes) nhất là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. — Mỗi một mẫu ruộng bón hai tạ 200 cân tây với trước năm mười ngày rồi cấy cũng được hay cấy trước năm mười ngày rồi rải phốt-phát cũng được.

MUA LẤY BAO KHÔNG. — Bao gai không (sac en jute vides) hay các thứ lặn mà đem lại giá lại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10) bên bao rách vì hơi không thì không lấy không muốn nữa.

Các qui khách nên nói sau điều gì nữa thì xin cứ lại nhà máy ở Ha-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin rõ giá lên ngay.
2031

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đồng xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », Boulevard Rebillon, Hanoi, mới có hàng bán Pháp sang nhiều lắm, bán hạ tiền 40 %, xin tin gửi 3 cuốn như sau này

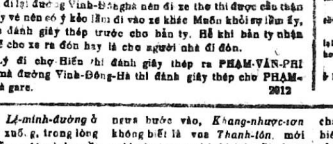
		Trước bán	Bây giờ
Trục xe cao-su	một chục	25 $ 00	14 $ 00
Vành bánh hàm rải	— đôi	12 0	7 00
Tay bào cỏ mũ 6c	— cỏn	12 00	4 00
Dịp tây	— đôi	10 0	6 00
Vải cỏ cuống rộng 1 = 20	— thước	3 20	2 50
Vải da đóng tạp	— thước	3 00	2 50
Lốp Michelin	— đôi	40 00	23 00
Ruột Michelin	— đôi	8 00	4 50

Còn nhiều thứ hàng nữa cũng có hạ giá, nhưng nếu bao xuống dưới 2 francs thì lại tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi : **PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI**
số 7, cạnh trường Y-viện — Giấy nói số 78.
2027

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng 8 ông lấy này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán nằm nỗi lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có bằng-hóa gì xin cứ giao cho bến-ty chú, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại được ng Vinh-Ha ghi nên đi xe thơ thì được cẩu thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare ; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.
2012

ĐƯỜNG VINH VÔ HUẾ ở VINH đi khỏi 4 giờ sáng đến Đông-hà nghỉ lấy chuyến xe lửa vào Huế.
ở ĐÔNG HÀ ra hồi 6 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

N°. 915

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Quyền xưong vàng mệnh, ngẫm-ngùi cảnh thảm : một vị phong-lưu thiên-tử, vì sự sắc-dục mà chẳng quản giờ mưa. Ngẫm vậy, liền lấy mũ áo cội-giám và mũ áo đi mưa ra để đàng vua *Thành-tôn*. Vua *Thành-tôn* mặc long-bào ở trong, rồi bận mũ áo nội giám ra ngoài, ngoài lại bận một bộ mũ áo đi mưa nữa.

Quyền-xương đất ngựa ra đứng chực ở lối cửa sau, rồi tâu rằng :

— Xin bệ-hạ mau mau trở về, kẻo hoàng-hậu và trăm quan biết thì kẻ bệ-thần có tội.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Trẫm biết rồi, nhưng thế nào cũng chờ có tiết-lộ.

Nói xong, lên ngựa ra đi. Đi vừa được một quãng, bỗng nghe có tiếng sét, nước mưa đổ xuống như trút, lại gặp gió to, vua *Thành-tôn* phải lấy vạt áo bưng mặt. Những hạt mưa to bị gió rọi xuống cỗ áo, lọt vào trong mình, thành ra cả áo lẫn mình đều bị ướt đẫm. Và bấy giờ đang mùa nóng nực, đi mưa cũng không bỏ chi, vua *Thành-tôn* cứ việc gia roi mà đi thẳng một mạch.

Khi đi đến cửa tướng-phủ, vua *Thành-tôn* từng ngựa lại gọi thẻ-môn-quan mà bảo rằng :

— Nhà-ngươi mau mau báo cho quan *Lệ* thừa-tướng biết rằng thánh-thượng nghỉ đến quan thừa-tướng, trong lòng áy-náy, vậy có sai tôi đến đây để hỏi thăm.

Thủ-môn-quan không biết là vua *Thành-tôn*, mới chạy ra nghênh-tiếp và bảo rằng :

— Người mới công khó-nhọc tới đây, nhưng bây giờ quan thừa-tướng tôi vẫn đang say rượu chưa tỉnh. Còn quan *Lương* thừa-tướng cũng đã vào cho làm việc, chưa thấy trở về. Vậy xin người cứ về đi đợi khi quan *Lương* thừa-tướng về đây, tôi sẽ bẩm-bạch.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Nhà-ngươi bất-tất phải nói nhiều, cứ mau mau vào báo cho quan *Lệ* thừa-tướng biết.

Thủ môn-quan vội-vàng vào báo. Bấy giờ gió yên mưa tạnh, vua *Thành-tôn* nghĩ thầm : trong khi đang đi thì mưa to gió lớn, bấy giờ lại yên tạnh, trận mưa hôm nay thật là không may cho trẫm vậy.

Lại nói chuyện *Lệ-minh-đường* ở trên giường bước xuống, trong lòng luống những áu-sầu, mới nhìn bộ tựa nhìn ra ngoài hiên, bỗng trông thấy có một đôi chim trước đậu ở trên cây, đang chầu đầu vào mình mà hót. *Lệ-minh đường* nghĩ thầm : việc tư đã bại lộ thì còn tin mừng gì nữa, mà sao chim trước lại hót hoài.

Vinh-phát vào báo rằng :

— Thủ-môn-quan vào nói thánh-thượng có cho một tên nội giám đến hỏi thăm, mà quan *Lương* thừa-tướng đã vào các rồi, không ai nghênh tiếp, vậy tôi phải bẩm-bạch, để người định liệu.

Lệ-minh-đường nói :

— Mày bảo ông *Cửu-huệ-lâm* ra nghênh-tiếp giúp ta.

Vinh phát quay ra. Một lúc, chạy vào báo rằng

— Ông *Cửu-huệ lâm* đang ngủ say gọi mãi chưa tỉnh.

Lệ-minh-đường nói

— Mày bảo ông *Khang-nhược-sơn* bận mũ áo chỉnh-tề mà ra nghênh-tiếp cũng được, nói ta còn say rượu chưa tỉnh.

Vinh-phát chạy vào bảo *Khang-nhược sơn*, *Khang-nhược-sơn* vội-vàng bận mũ áo chỉnh-tề để ra nghênh tiếp. Vua *Thành-tôn* xuống bước vào, *Khang-nhược-sơn* không biết là vua *Thành-tôn*, mới vái trong nhà khách rồi dâng lễ « Tân chỉ » cùng ngồi. Vua *Thành-tôn* ngẫm-nghĩ cười thầm : trẫm đây đường đường một vị thiên-tử, mà lại cùng một kẻ tiểu-hộ bần-dân ngồi ngang nhau, nghĩ cũng nực cười !

Khang-nhược-sơn nói :

— Tiện-nhi sáy rượu chưa tỉnh, không thể ra nghênh tiếp được, thật là không phải.

Người nhà pha trà uống, vua *Thành-tôn* bảo *Khang-nhược sơn* rằng :

— Nay tôi phụng thánh-chỉ có việc cơ-mật, cần phải đến yết quan *Lệ* thừa-tướng, nhờ người làm ơn đưa tôi vào.

Khang-nhược-sơn nói :

— Nếu vậy, mời người hãy ngồi đây, để tôi vào nói trước.

Nói xong, liền đứng dậy vào chốn thư-hiên, thuật chuyện cho *Lệ-minh-đường* nghe. *Lệ minh-đường* nói :

— Nghĩa-phụ cứ mời hẳn vào đây, cũng chẳng hề chi !

Khang-nhược-sơn lết-lết chạy ra, bảo vua *Thành-tôn* rằng :

— Vâng ! Tôi xin đưa người vào.

Vua *Thành-tôn* đứng dậy, theo *Khang-nhược-sơn* vào, trông xa thấy *Lệ minh-đường* mình mặc áo trắng, chân đi giầy điều, đứng ở chốn thư hiên, liền bảo *Khang-nhược-sơn* rằng :

— Xin người hãy lui ra.

Lệ-minh-đường trông thấy vua *Thành-tôn*, kinh sợ không biết đường nào, vội-vàng quành lại bảo *Vinh-phát* rằng :

— Có thánh-giá giáng lâm, mau-mau báo mọi người lui tránh đi.

Nói xong, đứng ở trước hiên đề đón Vua *Thành-tôn* nhìn kỹ *Lệ-minh-đường* thì thấy nét mặt nhợt-nhạt, vì hôm trước ăn-thổ mất mẫu, nhưng khi sắc trông cũng vẫn thanh sảng. *Lệ-minh-đường* qui xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Kẻ bề-thần không biết có thánh-giá giáng-lâm, thành ra không kịp nghênh tiếp, thật là tội đáng vạn-tử.

Vua *Thành tôn* đỡ dậy mà bảo rằng :

— Hà-tất tiên-sinh phải thủ lễ quá !

Nói xong, liền bước vào trong thư-phòng, tay ba cái mũ đi mưa xuống rồi ngồi xuống ghế, cho *Lệ-minh-đường* ngồi ở bên cạnh. Vua *Thành-tôn* nghĩ thầm : cái thư-phòng thanh-nhã này, lúc nữa ta sẽ cùng nàng uống mấy chén rượu, cũng là cái duyên may-mắn ba sinh chứ sao !

Bấy giờ *Vinh phát* đang bưng trà, vua *Thành-tôn* trông thấy *Vinh-phát* đang độ tuổi xuân có vẻ xinh đẹp, liền cười mà bảo *Lệ-minh-đường* rằng :

— « *Thà hạ một ông cường-thường, quyết không phải nhược binh* » thầy trò nhà này có thể xứng đáng được với câu ấy.

Lệ minh-đường nói :

— Hệ-hạ đay quá lời. Hôm nay trời đang mưa to, chẳng hay có việc chi mà bệ-hạ lâm-lỉ tới đây ?

Vua *Thành-tôn* ngẫm cảm hỏi, tự biết mình trái lý, toan nói lại thôi, có ý hỏ-thẹn, rồi bảo *Lệ minh-đường* rằng :

— Hoàng-hậu cùng Hoàng-thái-hậu lập mưu bảo ái-khanh về tranh *Quan-âm* và ban cho Phiên-tiêu, bấy giờ trẫm đã bắt ái khanh có thề uống được 3 chén rượu không, thế là trẫm bảo ý cho ái-khanh mà ái-khanh không hiểu, đến nỗi trẫng kế. Nếu trẫm không vì ái-khanh che chở, sai nội-giám đưa về thì chắc Hoàng-hậu giữ ở trong cung, mà bắt làm lễ kết-hôn cùng nhà *Hoàng phủ* rồi, ái-khanh lại không biết hay sao...

(Còn nữa).